

Edukas kogukonnaomandis olev tuulepark: Wiemersdorfi tuulepark Saksamaal

Foto autor ©: Hale Turkes

Olulist:

- Üle 25 aasta kogemust mudelitega, mis kaasavad elanikke tuuleenergia tootmisesse;
- Võtmeteguriteks olid projekti eestvedajate pühendumus, sihikindlus ja ettevõtlik mõtteviis;
- Suurimad investeeringud tegid usaldusosanikud väljaspool omavalitsust.

Taustainformatsioon:

Wiemersdorf on omavalitsus, mis asub Segebergi piirkonnas Schleswig-Holsteinis Saksamaal ning seal elab ligikaudu 1650 elanikku. Tuuleparkidel on Põhja-Saksamaal pikk ajalugu, kuna esimesed tuulikud paigaldati juba 1980-ndatel. Üle 20 aasta on tuuleenergiat toetanud stabiilne poliitiline keskkond koos soodsate määrustega, mis on mänginud olulist rolli tuuleenergiasektori kujunemisel. 2014. aastal revideeriti riigiabi fikseeritud suuniseid energeetika jaoks ja see tõi endaga kaasa FiT kaotamise. Selle tulemusena vähenes registreeritud kogukonnaenergeetika projektide arv oluliselt ning peatas mitmete kogukonnaenergeetika projektide toetuse saamise. Hetkel ei kogukonnaomandis olevatele taastuvenienergiaprojektidele toetusi (FiT, investeerimistoetused, maksuvähendused).

Lühikokkuvõtte projektist:

Tuulepark Wiemersdorf GmbH & Co. KG asutati 1995. aastal ning 1997. aastaks oli Wiemersdorfi omavalitsuse poolt paigaldatud 12 tuulikut. Kõik algas siis, kui omavalitsuse elanikega võttis ühendust ettevõtte, kes planeeris projekti. Selgus, et osad piirkonnad omavalitsuses olid eraldatud Schleswig-Holsteini valitsuse poolt, et toota nendel aladel tuuleenergiat.

Kohe pärast seda, tuli Wiemersdorfi kogukonna liikmetel mõtte luua elanike omandis olev tuulepark. Neid nõustas Põllumajanduskoja liige, kes soovitas neil külastada teisi tuuleparke (nii Saksamaal kui ka Taanis olevaid tuuleparke) ja õppida nende näidetel. Samuti saadi palju infot naaberregiooni Nordfrieslandi kogukonnaomandis olevatest tuuleparkidest.

Hoolimata nendest külastustest ja kogutud infost, oli kaheteistkümnel algatajal ikka teadmisi puudu nii tuulikute asukoha valiku, tuulikute maksustamise kui ka tehnilise poole osas. Sellegipoolest otsustasid nad projektiga algust teha, kuna teadmisi saavad nad ka alltöövõtjatena osta. Kõik 12

eestvedajat omasid umbes sama suurt maatükki ning olles kindlad projekti tehnilises pooles ja majanduslikus jätkusuutlikkuses, olid nad valmis oma maa liisima.

2001. aastal otsustasid 45 usaldusosanikku investeerida ja paigaldada kuus Enercon E-70 tuulikut, igaüks väljundvõimsusega 1,8 MW. Kolm aastat hiljem kogukonnaomandis olev tuulepark kasvas ning juurde paigaldati kolm Repower MD 77 tuulikut, igaüks nimivõimsusega 1,5 MW.

2008. aastal alustasid liikmed järgmise seitsme Nordex N100 tuuliku paigaldamist. Ehitus algas 2009. aasta septembris ning tuulikud olid kasutusvalmis 2010. aasta teiseks veerandiks. Tänapäeval toodab tuulepark keskkonnasõbralikku elektrit üle 20 000 majapidamisele. Loodi uus ettevõtte, mis tegutseb GmbH & Co. KG nime all. Ettevõttega liitus lisaks 51 uut usaldusosanikku. Tänapäeval on ettevõttes üle 90 usaldusosaniku.

Projekti eestvedajad ja nende motivatsioon:

Projekti peamised eestvedajad on kolm talunikku, kes valiti 12 algataja seast tegevdirektoriteks. Kõik kolm olid ettevõtlikud tänu oma eelmistele töökogemustele.

Nende peamisteks motivaatoriteks projekti eestvedamisel olid energia tootmine keskkonnasõbralikult ning projekti kasumlikkus. Projekti selge sõnum oli see, et Wiemersdorf toetab energiaüleminekut.

Otsustamise protsess:

Projekti algaastate jooksul tegid 12 algatajat kõik otsused, nt tuulikute ostmine. Pärast esimest õnnestunud projekti, usaldati kogukonnaomandis oleva tuulepargi haldamine ja arendamine kolme eestvedaja kätte. Kolm eestvedajat kindlustasid, et nende tegevus ja otsuste tegemine on läbipaistev. Nad säilitasid otsese kontakti kogukonnaga ning tänu sellele oli ühine otsuste tegemine võimalik. Korraldati ka avalikke infopäevi, kus vastati elanike küsimustele ja arutleti projekti kohta tekkinud murekohtade üle.

Omandimudel:

Kogukonna tuulepark kasutab usaldusühingu mudelit (GmbH & Co. KG), kus hääleõigus sõltub sellest, kui palju on projekti investeeritud (mitte traditsionaalne „üks liige, üks hääl“ mudel).

Selleks, et tagada, et tuulepark jääb kohalike elanike omandisse, tagasid kolm eestvedajat selle, et investeerimise prioriteet oli Wiemersdorfi elanikel. Seejärel, kui elanikud olid oma otsused teinud, oli investeerimisõigus teistel partneritel. Esimese tuulepargi kaasomanikes olid 12 algatajat, 42 usaldusosanikku Wiemersdorfist ja 15 usaldusosanikku väljastpoolt omavalitsust.

Rahastus ja majanduslik jätkusuutlikkus:

Esimese kogukonnaomandis oleva tuulepargi maksumus oli 5 112 918 €, millest 20% pidid kogukonnaliikmed tasuma enne pangalaenu taotlemist. Kõik usaldusosanikud pidid investeerima minimaalselt 5 000 €. Oluline on märkida, et suurimad investeeringud tulid usaldusosanikelt väljastpoolt Wiemersdorfi omavalitsust. Paljud neist investeerijatest olid juba varem tegelenud investeerimisega tuuleparkidesse. Kui saadi kokku 20% projekti kogumaksumusest, said projekti eestvedajad piirkondlikult pangalt küsida pangalaenu.

Paljud kogukonna esindajad olid projekti suhtes skeptilised. Eriti tekitas mure projekti kasumlikkus ning see, kas kolm tegevjuhti suudavad nii ambitsioonikat projekti ellu viia. Sellegipoolest suutsid sihikindlad eestvedajad lahendada elanike mured ja kahtlused ning vallavanema abiga suudeti projekt ellu viia.

Projekt teenib kasumit, kuna kogukulud hoiti madalad. Kasumist maksti tagasi pangalaen.

Projekti rakendamine:

Üle 20. aasta projekti arendamist on arendanud projekti eestvedajaid ning nad on õppinud praktilisi oskusi, kuidas hallata tuuleparki ning tuulikute tehnoloogia kohta. Teadmised on omandatud nii palgatud eksperte jälgides kui ka tänu isiklikule huvile kogukonnaomandis olevate tuuleparkide vastu. Need teadmised olid ühele kolmest eestvedajast suureks motivatsiooniks ning ta asutas kaks firmat. Esiteks asutas ta insenerifirma Lüth, mis arendab ja haldab tuule- ja päikeseenergiaga seotud projekte Euroopas. Teiseks asutas ta firma West Wind GmbH, mis pakub tehnilist haldamist tuule- ja paikeseparkide omanikele. Teenuste hulgas on regulaarne parkide kontrollimine, pidev kaugjuhtimine, pidev seadmete jälgimine ja dokumentatsioon. West Wind GmbH asus haldama ka Wiemersdorfi tuuleparki.

Projekti kasu:

- Kohalikel elanikel on võimalus osaleda energiaüleminekus ja elanikele tekib lississetulek;
- Tuuleenergia kohta teadmiste omandamine aitas asutada kaks ettevõtet, mis panustavad kohalikku majandusse;
- Tuulepargi tuludest finantseeriti osaliselt ühiskondliku basseini ehitamist.

Takistused:

- Energiasalvestustehnoloogia puudulikkus, selle tõttu müüakse toodetud energia võrku ja siis ostetakse see tagasi;
- Planeerimiseeskirjad ja bürokraatia takistavad kogukonnaomandis olevate tuuleparkide arengut;
- Puudub selge ja kokkuvõtlik plaan energia tootmiseks, mille käigus julgustatakse osalema energiaüleminekus olulist rolli mängivates kogukonnaenergeetika projektides.

Peamised õppetunnid:

- Kui puuduvad tehnilised teadmised ja oskused projekti ellu viimiseks, saab abi ekspertidelt;
- Majandusliku jätkusuutlikkuse arvutus on oluline teha enne, kui alustatakse investeerimist;
- Tuulikute hooldamine ja usaldusväärne tehniline tugi tagavad tuulikute pika eluea.

Projekti eestvedajate soovitus poliitikakujundajatele:

- Pakkuge toetuseid ja abirahasid kogukonnaomandis olevate tuuleparkide loomiseks;
- Andke omavalitsusele sõna tuulikute paigaldamise osas;

Autor

Aljosa Isakovic

Department of Geography at the University of Kiel, Kiel, Germany

Sources

Turkes, H. (2019). German Nordex secures 150-megawatt wind project in US. [online] aa. Available at: <https://www.aa.com.tr/en/energy/news-from-companies/german-nordex-secures-150-megawatt-wind-project-in-us-/23034>

Hewitt, R. et al., (2018). Social innovation in community energy in Europe: a review of the evidence. [10.31235/osf.io/hswzg](https://doi.org/10.31235/osf.io/hswzg).

Isakovic, A. (2018). Interviews with project leaders and community energy experts.